

Vyhodnocení dotačních programů

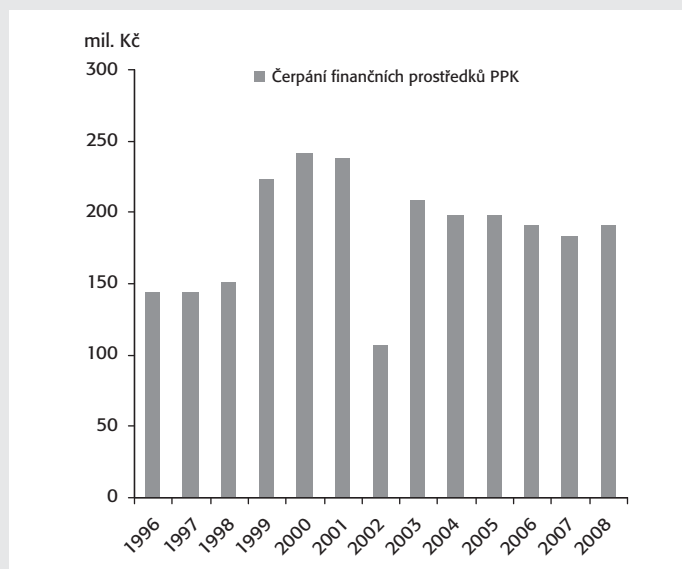
Příloha článku „Budoucnost dotačních programů“ na straně 7

Magda Růžičková, Elena Bočevová, Petr Kostečka, Jiří Klápště, Lucie Dobrovolná

Program péče o krajinu

V rámci Programu péče o krajinu* (PPK) Ministerstva životního prostředí (MŽP) jsou financována především neinvestiční opatření v chráněných územích a ve volné krajině. Ročně je na PPK vyčleněno v rámci rozpočtu MŽP cca 200 mil. korun (viz graf 1).

Graf 1 Čerpání finančních prostředků PPK

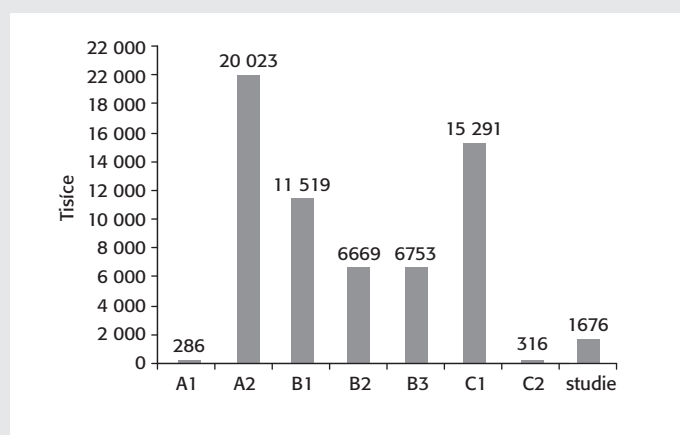

Podprogram péče o krajinu

Nejvíce akcí se realizuje z titulu Vytváření podmínek pro zachování významných biotopů (B1). Pravidelná péče o luční a mokřadní biotopy (B1) a realizace prvků ÚSES (A2) patří mezi prioritní činnosti, veřejností pozitivně vnímané a žádané. V letech 2004–2006 byl podíl stálých, každoročně se opakujících akcí v průměru 40 %.

Objem finančních prostředků, vynaložených z Podprogramu péče o krajinu v letech 2006–2007 znázorňují grafy 2 a 3.

Graf 2 Objem finančních prostředků z Podprogramu péče o krajinu v roce 2006

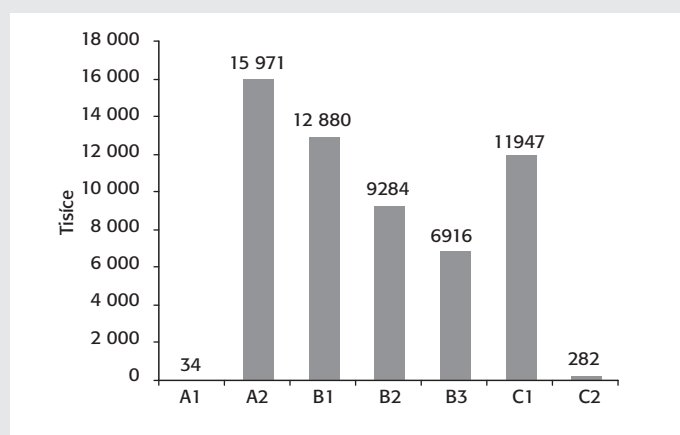
Program péče o krajinu se dělí na dva základní podprogramy:

- **Podprogram péče o krajinu** – pro krajinu mimo ZCHÚ (dotační tituly A–C) – příjemci finančních prostředků jsou zpravidla vlastníci či nájemci pozemků, případně pověřené osoby, a to na základě vydaných rozhodnutí.
- **Podprogram péče o zvláště chráněné části přírody a ptačí oblasti** (dotační tituly D) – příjemcem finančních prostředků je AOPK ČR, realizaci jednotlivých opatření zajišťuje smlouvami o dílo.

V rámci obou podprogramů je samostatně využíván titul Podkladové a osvětové materiály pro krajinnotvorné programy (studie).

*Od roku 2009 platí nová směrnice PPK, která mění jeho vnitřní členění na podprogramy. (Bližší informace bude publikována v některém z příštích čísel *Ochrany přírody*.)

Graf 3 Objem finančních prostředků Podprogramu péče o krajinu v roce 2007

Tab. 1 Struktura provedených akcí v rámci podprogramu PPK D

Titul	popis	jednotka	rozsah	cena
D1.1a1	vyhotovení programů péče nebo jeho části o existující MZCHÚ	ks	1 016	1 758 000 Kč
D1.1c1	vyhotovení programů péče nebo kapitol o MZCHÚ jako podklad pro vyhlášení	ks	36	879 000 Kč
D1.1d	měření změn pro určení hranic existujících nebo navrhovaných ZCHÚ, vyhotovení seznamu souřadnic	km	336,23	1 889 788 Kč
D1.1e	geodetické vytyčení hranic, označení a stabilizace hlavních lomových bodů	km	151	1 018 817 Kč
D1.2a1	provádění pruhového značení hranic MZCHÚ a I. zóny NP	km	7 803	508 630 Kč
D1.2a2	výroba, instalace, údržba tabulí vyznačujících předmětná území a památné stromy	ks	1 466	1 187 137 Kč
D1.2a3	výroba, instalace, údržba tabulí označující památné stromy	ks	57	230 987 Kč
D1.2b1	výroba a instalace informačních tabulí s údaji o přírodních hodnotách nebo usměrňujících pohyb veřejnosti	ks	820	2 237 675 Kč
D1.2b3	údržba informačních tabulí usměrňující pohyb veřejnosti a údržba ostatního neinvestičního vybavení stezek	ks	300	337 098 Kč
D1.2c	údržba, oprava nebo budování bariér, zábradlí a jiných zařízení neinvestičního charakteru	bm	2 539	1 621 723 Kč
D1.2d1	údržba a opravy turisticky značených cest v MZCHÚ a NP	km	84	838 615 Kč
D1.2d2	údržba a opravy naučných stezek v MZCHÚ a NP	km	2 677	415 960 Kč
D1.3a1	odstraňování nepovolených drobných skládek odpadu	m ³	3 828	1 502 718 Kč
D1.3b1	obnova, vytváření vegetačního krytu – zakládání trvalých travních porostů	ha	24	500 408 Kč
D1.3b2	obnova, vytváření vegetačního krytu – výsadba dřevin	ks	46 096	2 306 934 Kč
D1.3b22	obnova vegetačního krytu – ochrana dřevin (individuální ochrana)	ks	2 330	406 219 Kč
D1.3b25	obnova vegetačního krytu – výsadba dřevin (následná péče např. ožínání)	ha	13	175 188 Kč
D1.3c2	likvidace (redukce) nepůvodních nebo invazních druhů	ha	36 775	3 726 376 Kč
D1.3e2	protierozní opatření – výsadba dřevin	ks	5 226	596 040 Kč
D1.3f2	přemisťování populací zvláště chráněných druhů živočichů	ks	3 128	247 027 Kč
D1.4a11	provádění nevýnosných tradičních hospodářských činností na zemědělské půdě – kosení kosou	ha	303	3 048 072 Kč
D1.4a12	provádění nevýnosných tradičních hospodářských činností na zemědělské půdě – křovinořez, ruční sekačka	ha	947	13 181 078 Kč
D1.4a13	provádění nevýnosných tradičních hospodářských činností na zemědělské půdě – kosení mechanizací	ha	1262	2 699 138 Kč
D1.4a14	provádění nevýnosných tradičních hospodářských činností na zemědělské půdě – kosení lehkou mechanizací	ha	152	1 079 032 Kč
D1.4a31	likvidace nežádoucích nárostů křovin	ha	213	2 445 079 Kč
D1.4a32	likvidace nežádoucích dřevin	ks	275	366 640 Kč
D1.4b1	extenzivní pastva (ovce a kozy)	ha	437	5 038 914 Kč
D1.4c1	úprava druhové nebo prostorové struktury lesa	ha	1328	448 327 Kč
D1.4c2	podpora procesů přirozené obnovy a ochrana přirozeného zmlazení	ha	12416	1 238 083 Kč
D1.4d	provádění prací nezbytných k bezpečnému ponechání dřeva k zetlení v lesních porostech	m ³	4896	2 587 619 Kč
D1.4f1	obnova stanoviště původních melioračních a zpevňujících dřevin a ostatních druhů dřevin přirozené skladby v lesních porostech	ks	271879	5 651 083 Kč
D1.4f2	individuální ochrana provedených výsadeb melioračních a zpevňujících dřevin a ostatních druhů dřevin v lesních porostech	ks	710086	1 988 753 Kč
D1.4f4	skupinová ochrana provedených výsadeb melioračních a zpevňujících dřevin a ostatních druhů dřevin v lesních porostech	bm	54714	4 571 644 Kč
D1.4f5	skupinová ochrana výsadeb melioračních a zpevňujících dřevin a ostatních druhů dřevin – oprava	bm	11 392,6	423 624 Kč
D1.4f6	následná péče o výsadby (např. ožínání)	ha	281,44	537 532 Kč
D1.4g	používání k přírodě šetrných technologií při zajišťování péče o lesy v ZCHÚ	ha	216,71	175 013 Kč
D1.4h1	zajištění ošetření památných stromů	ks	431	1 931 364 Kč
D1.4h2	zajištění ošetření významných stromů a alejí	ks	1409	2 979 118 Kč
D1.4i1	podpora populací ohrožených druhů nebo společenstev obnovou tůní	m ³	8910	3 344 905 Kč
D1.4i2	podpora populací ohrožených druhů nebo společenstev likvidací náletu dřevin	ha	29,5658	733 491 Kč
D1.4i4	podpora populací ohrožených druhů nebo společenstev ostatními speciálními opatřeními		3822	3 754 026 Kč
D1.4j	budování zařízení a objektů neinvestičního charakteru sloužících k úpravě vodního režimu	ks	178	388 818 Kč
D1.4l1	zajišťování původního rostlinného materiálu za účelem repatriace nebo reintrodukce	ks	1128	423 000 Kč
D1.4n	údržba geologických profilů		16,964	224 275 Kč
D1.4p	oplocení míst cenných z pohledu ochrany přírody, která jsou součástí pasených ploch	bm	3649	272 716 Kč
D1.4q	obnova nebo údržba ovocných sadů tradičních a krajových odrůd	ks	1510	640 421 Kč
studie	vytvoření studie	ks	24	1 433 080 Kč

Podprogram péče o zvláště chráněné části přírody a ptačí oblasti

V rámci Podprogramu péče o ZCHÚ a ptačí oblasti byla v roce 2007 zajišťována opatření odpovídající těmto dotačním titulům:

- D1.1 Vyhotovení plánu péče a zeměměřické práce v předmětných územích
  - D1.2 Údržba a budování technických zařízení nebo objektů sloužících k zajištění státem chráněných zájmů v předmětných územích
  - D1.3 Opatření směřující k odstranění dřívějších negativních zásahů nebo negativních vlivů, působících v předmětných územích
  - D1.4 Opatření zajišťující existenci částí přírody, pro jejichž ochranu byla předmětná území zřízena, nebo existenci zvláště chráněného druhu
- (Přehled struktury provedených akcí viz samostatná tabulka 1)

Program Revitalizace říčních systémů

Program Revitalizace říčních systémů (PRŘS) je dotačním programem Ministerstva životního prostředí pro finanční pomoc při úpravách a zlepšování vodního režimu v krajině.

Finanční prostředky jsou každoročně vyčleňovány ze státního rozpočtu. Příjem nových žádostí byl v roce 2008 ukončen. Dokončují se akce ze „zásobníku“ (tj. registrované, rozestavěné, s projekovou přípravou).

V rámci pravidel jsou rozlišovány tyto podprogramy:

- 1. Revitalizace přirozené funkce vodních toků
- 2. Zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim
- 3. Odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora technických řešení, která tyto překážky neobsahují (doplňování a stavba rybích přechodů)
- 4. Revitalizace retenční schopnosti krajiny – vodní nádrže
- 5. Výstavba a obnova ČOV a kanalizace včetně zakládání umělých mokřadů
- 6. Revitalizace přirozené funkce vodních toků s revitalizací retenční schopnosti krajiny

Vyhodnocení PRŘS v roce 2007

Žadatelskými subjekty na čerpání finančních prostředků z PRŘS v roce 2007 byly z 71 % obce a města, z 18 % rozpočtové a příspěvkové organizace a z 11 % fyzické a právnické osoby. V tabulce 2 je uveden přehled rozdělení financovaných revitalizačních akcí podle jednotlivých typů žadatelských subjektů.

Důležitým sledovaným kritériem je počet akcí a objemy profinancovaných prostředků, připadající na jednotlivé typy revitalizačních opatření. V tabulce 3 jsou uvedeny jednotlivé podprogramy 215 112–215 117 podle pravidel PRŘS.

Nejvíce finančních prostředků bylo v roce 2007 vynaloženo na výstavbu a obnovu ČOV a kanalizace vč. zakládání umělých mokřadů.

Na výstavbu a obnovu ČOV a kanalizace včetně zakládání umělých mokřadů bylo v roce 2007 vynaloženo celkem 248, 5 mil. Kč, což je více než polovina finančních prostředků uvolněných na celý program PRŘS.

Zastoupení dotačních titulů v jednotlivých krajích je vyjádřeno v tabulce 4.

Tab. 2 Počet akcí a výše čerpání podle typu žadatelských subjektů

Žadatel	Počet akcí	Tis. Kč	Průměrná výše čerpání na jednu akci (tis. Kč)
Obce a města	81	299 401	3 696,3
Fyzické a právnické osoby	21	46 221	2 201,0
AOPK ČR	5	21 686	4 337,2
Lesy ČR	0	0	0
ZVHS	9	14 385	1 598,3
NP a CHKO Šumava	1	382	382,0
KRNAP	0	0	0
Povodí Odry	1	4 434	4 434,0
Povodí Vltavy	1	5 092	5 092,0
Povodí Ohře	1	198	198,0
Povodí Labe	1	0	0
ostatní	3	27 162	9 054,0
Celkem rozp. a přísp. org.	22	73 349	3 334,0
Celkem	125	418 971	3 351,7

Tab. 3 Počet akcí a výše čerpání finančních prostředků na jednotlivé dotační tituly a PD v rámci PRŘS v roce 2007

Typ revitalizačního opatření	Počet akcí	Tis.Kč
1 revitalizace přirozené funkce vodních toků	15	53 181
2 zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim	8	15 840
3 odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora takových technických řešení, která je neobsahují (doplňování a stavba rybích přechodů)	3	13 503
4 revitalizace retenční schopnosti krajiny	24	60 094
5 Výstavba a obnova ČOV a kanalizace vč. zakládání umělých mokřadů	58	248 457
6 revitalizace přirozené funkce vodních toků s revitalizací retenční schopnosti krajiny	17	27 896
Celkem	125	418 971

Tab. 4 Počet dotačních titulů a PD v jednotlivých krajích

podprogram	Jihomoravský	Jihočeský	Karlovarský	Královéhradecký	Liberecký	Moravskoslezský	Olomoucký	Pardubický	Plzeňský	Středočeský	Ústecký	Vysočina	Zlínský
215 112	0	3	0	3	1	3	1	2	1	0	0	1	0
215 113	1	1	0	0	0	0	2	0	0	3	0	1	0
215 114	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
215 115	2	2	1	3	0	1	4	1	1	3	2	2	2
215 117	4	3	1	4	0	1	0	0	6	34	3	1	1
215 118	0	4	0	2	0	0	1	5	0	3	0	2	0
celkem	8	13	2	12	1	5	8	8	8	43	7	7	3

Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ

AOPK ČR, Správa jeskyní ČR a správy národních parků jako odborné organizace ochrany přírody mají příslušnost k hospodaření s pozemky v majetku státu (cca 112 tis. ha pozemků a cca 1 343 km vodních toků) ve zvláště chráněných územích (ZCHÚ). Podprogram Správa nezcizitelného státního majetku (MaS) je součástí programu Rozvoj a obnova materiálně technické základny systému řízení MŽP. Zajišťuje financování opatření na těchto pozemcích vyplývajících z platné legislativy i mezinárodních úmluv. Zároveň zajišťuje financování opatření vyplývajících ze schválených plánů péče o dané ZCHÚ a schválených lesních hospodářských plánů.

Finanční podporu lze poskytnout na tato opatření:

- Vyhotovení plánu péče o zvláště chráněné území a jeho ochranné pásmo
- Zpracování lesního hospodářského plánu v ZCHÚ a v jeho ochranném pásmu
- Zajištění dokumentů a podkladů nutných k provozu vodního díla na území ZCHÚ a jeho ochranném pásmu
- Údržba a budování technických zařízení nebo objektů sloužících k zajištění státem chráněných zájmů na území ZCHÚ a jeho ochranném pásmu
- Opatření směřující k odstranění dřívějších negativních zásahů nebo negativních vlivů, působících na území ZCHÚ a jeho ochranném pásmu
- Opatření zajišťující existenci částí přírody pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ vč. jeho ochranného pásma zřízeno

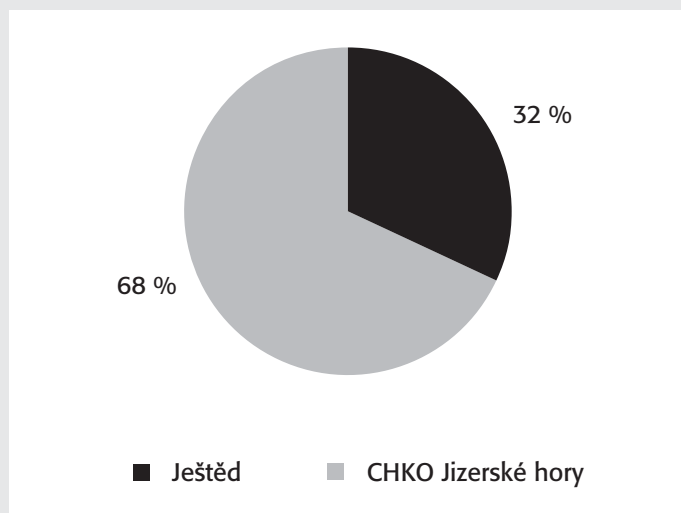
Nejvíce jsou využívány dotační tituly, v rámci kterých se provádí kosení, pastva a odstraňování náletu. Následně pak k údržbě a budování technických zařízení nebo objektů (viz tabulka 5).

Program stabilizace lesa v Jizerských horách a na Ještědu

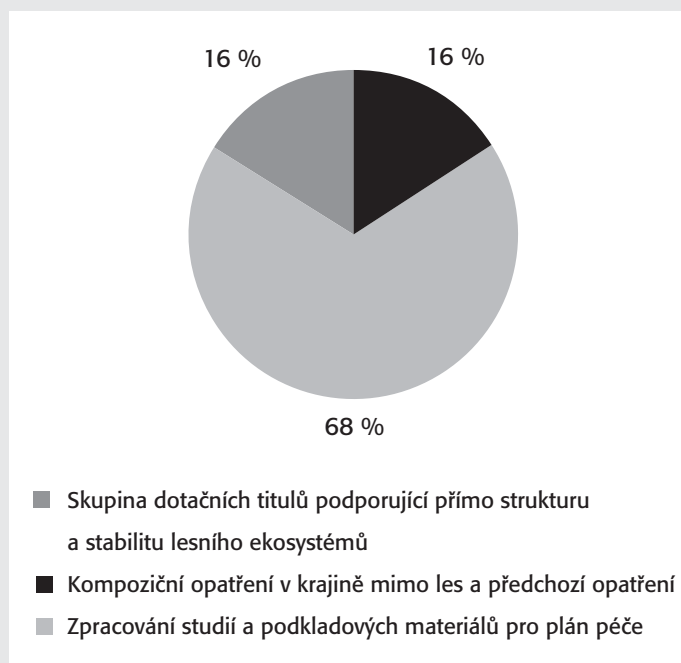
Program stabilizace lesa v Jizerských horách a na Ještědu, vyhlášený Ministerstvem životního prostředí v letech 1998–2008, umožňoval čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu na podporu opatření neinvestičního charakteru v rámci vymezeného území části CHKO Jizerské hory a Ještědu. Za dobu jedenáctileté existence programu bylo vyčerpáno cca 80 mil. Kč (blíže viz grafy 4 a 5).

Cílem podpořených opatření bylo zejména zvýšit ekologickou stabilitu imisně zatížených lesních porostů, zvýšit druhovou a prostorovou rozrůzněnost lesa a řešit další nezbytná kompenzační opatření. Program podporoval kromě lesnických také další neinvestiční opatření v navazující mimolesní krajině, kterými jsou zejména výsadba a péče o mimolesní zeleň, údržba luk a pastvín, protierozní opatření zvyšující zadržování vody v krajině (retenční schopnost území) a jiná kompenzační opatření.

Graf 4 Čerpání finančních prostředků podle lokalizace v letech 2006–2008

Graf 5 Čerpání finančních prostředků podle zaměření dotačních titulů v letech 2006–2008

Tab. 5 Čerpání finančních prostředků z podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ podle let

Organizace	rok 2003		rok 2004		rok 2005		rok 2006		rok 2007		rok 2008	
	Počet akcí	Finanční prostředky v tis. Kč	Počet akcí	Finanční prostředky v tis. Kč	Počet akcí	Finanční prostředky v tis. Kč	Počet akcí	Finanční prostředky v tis. Kč	Počet akcí	Finanční prostředky v tis. Kč	Počet akcí	Finanční prostředky v tis. Kč
AOPK ČR	32	17 044	31	14 727	39	22 032	58	18 742	80	17 632	82	19 143